

2023-03-29

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
(f.d. Näringsdepartementet)

Remissvar över betänkande ”Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård”

Mottagarens referens: N2022/02083

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anmodats inkomma med synpunkter på ovan rubricerade remiss och önskar framföra följande.

SAMMANFATTNING

SVA uppskattar regeringens initiativ att tillsätta en utredning för att skapa bättre förutsättningar för djurens hälso- och sjukvård. SVA uttalar sig utifrån myndighetens verksamhetsområde och som statlig arbetsgivare för veterinärer.

SVA håller med om att statligt ansvar för veterinär service över hela landet är en förutsättning för upprätthållande av smittskyddsberedskap och djurskydd, vilket är viktigt för djurens välfärd och i förlängningen för landets civila beredskap och motståndskraft, samhällets funktionalitet, miljö och ekonomiska värden, samt människors liv och hälsa.

SVA vill understryka vikten av tillgång till veterinärer vid utbrott av smittsamma sjukdomar. Det är rimligt att statligt anställda veterinärer ska utgöra huvuddelen av den resursen. Kontinuerlig tillförsel av utbildade veterinärer som har möjlighet att vidareutvecklas och stanna i yrket är en förutsättning för att täcka det nationella behovet. Det är dock viktigt att tydliggöra veterinärens unika roll för smittskydd och folkhälsa, vilket saknas i utredningen. SVA menar också att det är av yttersta vikt att komma till rätta med betydelsefulla faktorer som arbetsmiljö samt ersättning som motsvarar krav på kompetens och tillgänglighet.

SVA anser inte att utredningens beskrivning av orsakerna till brist på yrkesverksamma veterinärer är tillfredsställande. SVA understryker vikten av att staten ansvarar för att det finns en tillräcklig arbetsstyrka för att kunna bistå och omfördela resurser vid smittutbrott utan att det påverkar djurskydd och smittskydd i daglig verksamhet. SVA saknar ett helhetsgrepp för smittskyddsberedskap för olika djurslag och olika branscher.

SVA bedömer inte att utredningens förslag att införa ”anpassad veterinär service”, som innebär upphörd tillgång på akut veterinärvård under en tredjedel av dygnet i stora delar av landet, är förenligt med nationellt upprätthållande av djurskydd. Det saknas också underlag för bedömning av behovet av hälso- och sjukvård, ”veterinärservice” respektive ”avlivningsservice” för landets olika djurslag. Djurslaget fisk saknas helt i utredningen.

SPECIFIKA SYNPUNKTER

Det statliga åtagandet för veterinär service och smittskyddsberedskap, kapitel 5

5.8. SVA instämmer i utredningens förslag om en särskild förordning med bestämmelser för statens ansvar för tillgång till veterinär service vid utbrott av smittsamma sjukdomar samt hälso-och sjukvård för djur.

5.9.1. SVA ställer sig bakom att Jordbruksverket även fortsättningsvis ska ansvara för tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma sjukdomar och att statligt anställda veterinärer ska utgöra huvuddelen av den resursen.

5.10.1. Vidare instämmer SVA i att Jordbruksverket ska säkra veterinär service dygnet runt över hela landet av djurskyddsskäl.

5.11.2. SVA ställer sig tveksam till utredningens bedömning om att modell 5 med ”anpassad veterinär service” skulle vara den bästa modellen för att bibehålla djurskydd, smittskydd och hälso- och sjukvård. SVA håller med utredningen om att samarbete och stöd av privata aktörer inom djurens hälso-och sjukvård är viktigt för att ta hand om akut sjuka djur utanför kontorstid, men det är inte visat i utredningen att privat djursjukvård kan täcka upp för stängd statlig veterinär service mellan 23:00 och 06:00 i alla områden i Sverige. Det föreslås inte heller i utredningens modell 5 att införa någon skyldighet för privata aktörer att ta det ansvaret. Därför saknar förslaget viktiga grundförutsättningar. Underlaget i utredningen visar att det årligen behandlas runt 4000 akutfall av distriktsveterinär mellan kl 23:00 och 06:00, och som därmed inte skulle omhändertas akut av distriktsveterinär om modell 5 implementeras, vilket skulle riskera betydande konsekvenser för djurskydd för såväl lantbrukets djur som hästar och sällskapsdjur. Utredningen saknar underlag för vilka sorts fall som behandlats under nätterna, men SVA bedömer att det är allvarliga fall som kolik, svåra förlossningar, sårskador och andra traumatiska skador, sjuka nyfödda djur och blodförgiftning.

När det gäller den villkorade läkemedelsanvändningen (ViLA) är det svårt att dra slutsatser om värdet av ViLA som mekanism för att minska behov av veterinärvård på jourtid. Det saknas en redovisning av omfattningen av ViLA per djurslag idag. Detta är viktig information för bedömning av konsekvenserna av utredningens vidare resonemang och förslag kring möjligheterna att utöka ViLA för att minska behovet av veterinärvård på natten. Även i kapitel 7.7.3. (Ökad digitalisering och medicinsk konsultation på distans) saknas viktig information om fördelning per djurslag. SVA vill också påtala att uppgifter om fisk saknas helt i beskrivningar av nuläge och framtidsprognoser.

SVA menar att det är en felaktig bedömning av utredningen att ytterligare ”beredskapsservice” eller delegerad djurägarbehandling skulle kunna ersätta behandling av de nattliga akutfallen. SVA vill påpeka att varje akut nattlig distriktsveterinärförrättning har föregåtts av veterinär rådgivning och bedömning på distans av en veterinär i beredskap, och fallet har därvid konstaterats vara i akut behov av veterinärvård som inte kan ersättas av djurägarens insatser.

SVA instämmer delvis med utredningen att avlivning kan vara ett alternativ till akutsjukvård. Det saknas dock i utredningen vilken tillgång djurhållare verkligen har till företag som erbjuder avlivning av stordjur respektive sällskapsdjur. Hur avlivningsföretag skulle finansiera att ha personal i ständig beredskap inom räckhåll för alla djurägare är inte utrett. Det är troligt att statligt stöd kan behövas om det visar sig vara en olönsam verksamhet.

SVA menar att det finns fördelar med modell 6, från veterinär beredskap till jour, där veterinär service eller smittskyddsberedskap inte påverkas och där arbetstagare har möjlighet till återhämtning. Utredningens bedömning är att detta alternativ sannolikt skulle öka ekonomiska incitament och möjligheten att ingå samarbetsavtal med privata aktörer. Utredningen anger ökade kostnader för det allmänna som en nackdel med modell 6, och att förslaget skulle medföra sämre utnyttjande av veterinära resurser. SVA anser dock att den ökade kostnaden för veterinär arbetstid och kompetens bör vägas mot ökad kostnad för fler utbildningsplatser och avhopp från veterinäryrket på grund av bristande arbetsmiljö och låg ersättning för uppbunden beredskapstid.

5.12.2. SVA stöder utredningens förslag att Sverige ska vara indelat i veterinära områden och att de bör harmonisera med krigsveterinärdistrikten för att underlätta olika former av beredskapsplanering och krishantering.

5.12.3. SVA stöder också förslaget att Jordbruksverket ska följa, analysera och tillgängliggöra tillgången på veterinärer och deras olika tjänster (inte bara inom klinisk verksamhet). Det är lämpligt att uppgifterna ständigt hålls aktuella och uppdaterade. Tidigare gav Jordbruksverket ut en årligen uppdaterad Veterinärkalender som underlättade kontakter och informationsöverföring. Sedan den lades ned har det varit svårt att finna samma information.

SVA instämmer med utredningen att Distriktsveterinärerna ska ha möjlighet att bedriva vård för sällskapsdjur och häst även i fortsättningen, och att respektive veterinärområde ska utformas utifrån behov av hälso- och sjukvård för lantbrukets djur, häst och sällskapsdjur. Det medför effektivt utnyttjande och upprätthållande av veterinär kompetens samt medför goda förutsättningar att upprätthålla djurskydd och smittskyddsberedskap över hela landet.

Behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård, kapitel 6

SVA ser potentiellt positiva konsekvenser för smittskydd- och djurskydd men avstår i från att lämna specifika synpunkter utredningens förslag på behörighetsreglering av nämnda yrkesgrupper i kap 6.

6.6.2. SVA noterar dock att utredningen fokuserar på hovslagare och inte nämner motsvarigheten för klövdjur, dvs. klövvårdare. Klövvård, både ordinarie klövverkning och

för behandling vid olika klövtilstånd är lika viktig som motsvarande för häst. Yrkesgruppen klövvårdare behöver få en bättre status och ett behov av samordnad utbildning mm. kring detta borde belysas av djurskydds- och smittskyddsskäl.

Resursbehovet inom djurens hälso- och sjukvård, kapitel 7

7.10.2. SVA ställer sig frågande till utredningens bedömning om behovet av en ökning till 180-200 utbildningsplatser på veterinärutbildningen på 10-15 års sikt.

Utredningens underlag över utbildade, verksamma och legitimerade veterinärer blandas med bedömningar av nuvarande och kommande veterinärbrist på ett svåröverskådligt sätt. Det hade behövts en tabell eller liknande visualisering över olika aktörers bedömningar samt nuvarande läge. Aktiva veterinärers tjänstgöringsgrad, eventuell specialisering, åldersfördelning etc saknas i utredningen, vilket gör det svårt att avgöra hur stor den faktiska veterinärbristen är.

Kostnaden att utbilda fler veterinärer bör vägas mot kostnaden att få fler veterinärer att stanna i yrket. Ansvar för att behålla veterinärer i yrket bör inte ligga på utbildningsinstansen SLU, utan på arbetsgivare. Enligt utredningen finns det knappt 5000 legitimerade veterinärer i yrkesför ålder, 66 år och yngre, i landet. SVF rapporterar från sitt håll att det fanns ca 3700 aktiva veterinärer 2021. Det skulle betyda att 25% av landets legitimerade veterinärer inte är verksamma inom yrket, och då finns det inte heller här uppgifter om hur många av dessa som arbetar deltid.

Det är svårt att försöka bedöma hur många veterinärer som behöver utbildas och hur veterinärbristen inom specifika områden ska kunna åtgärdas utan att väga in arbetssituationen för kliniska veterinärer. Detta vägs inte alls in i bedömningen kring nutida/framtida veterinärbrist.

7.10.4. Avseende utredningens förslag om en bestämmelse som tydliggör att journalföring ska ske på svenska men att möjligheter att i vissa fall föra journal på engelska öppnas vill SVA framföra att det av smittskydds-, djurskydds- och livsmedelssäkerhetsskäl är av yttersta vikt att djurägaren förstår och kan ta del av information från behandlande veterinär. SVA avstår i övrigt från att kommentera detta förslag då det ligger utanför myndighetens expertområde.

7.10.5. Utredningen föreslår utökade möjligheter till veterinärlegitimation i Sverige för den som har veterinärexamen från ett tredjeland under vissa förutsättningar. Här önskar SVA påtala vikten av krav på kompletterande utbildning för att uppnå tillräcklig kompetens avseende förebyggande smittskyddsarbete, behandlingsstrategier ansvarsfull användning av antibiotika med mera.

Tillsyn inom djurens hälso- och sjukvård, kapitel 8

Väl fungerande tillsyn är viktig för såväl smittskydd, djurskydd som livsmedelssäkerhet. SVA avstår i övrigt från att kommentera förslag och överväganden i detta kapitel då det inte ingår i myndighetens kompetensområde.

Konsumenters möjligheter att jämföra kostnader, kapitel 9

SVA ser potentiellt positiva konsekvenser för smittskydd- och djurskydd men avstår i övrigt från att lämna synpunkter på kap 9.